

TARJIMADA BADIYLIKNI SAQLASH VA OBRAZLI IFODANI YARATISH MASALALARI

Jumanazarova Guli Ulug‘bek qizi

Urganch RANCH Texnologiyalari Universiteti

magistratura talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada obrazli ifodalarni adekvat yetkazish masalalari tahlil qilinadi. tadqiqotda badiiylik tushunchasi, obrazlilikning til vositalari orqali ifodalanishi hamda tarjimonning ijodiy yondashuvi muhim omil sifatida ko‘rib chiqiladi. asliyat va tarjima matnlari qiyosiy tahlil qilinib, metafora, epitet, frazeologik birliklar va milliy-madaniy unsurlarni tarjimada Ushbu maqolada badiiy tarjima jarayonida estetik qiymatni saqlab qolish, muallif qayta yaratish yo‘llari yoritiladi. maqola badiiy tarjima nazariyasi va amaliyotini chuqurroq anglashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: badiiy, obraz, tarjimon, nazariya

Аннотация:

В данной статье рассматриваются вопросы сохранения эстетической ценности, авторского стиля и образных выражений в процессе художественного перевода. В исследовании понятие художественности, роль языковых средств в создании образности, а также творческий подход переводчика анализируются как важнейшие факторы. На основе сопоставительного анализа оригинального и переводного текстов раскрываются способы воссоздания метафор, эпитетов, фразеологических единиц и национально-культурных элементов. Статья способствует более глубокому пониманию теории и практики художественного перевода.

Ключевые слова: художественный, образ, переводчик, теория

Annotation:

This article examines the issues of preserving aesthetic value and adequately conveying the author’s style and figurative expressions in the process of literary translation. The study considers the concept of literariness, the role of linguistic means in

creating imagery, and the translator's creative approach as key factors. Through a comparative analysis of source and target texts, the article highlights ways of recreating metaphors, epithets, phraseological units, and national-cultural elements in translation. The research contributes to a deeper understanding of the theory and practice of literary translation.

Keywords: literary, image, translator, theory

Kirish

Badiiy tarjimaning boshqa turdagi tarjimalar ilmiy-texnika kitoblari, boshqacha aytganda, badiiy tarjimaning o'ziga xosligi badiiy adabiyotning o'ziga xos sifatlari bilan belgilanadi. Lekin badiiy tarjimaning original badiiy adabiyotdan farqi unda filologik tahlil va lisoniy-uslubiy qiyosning ishtirok etishi bilan belgilanadi. Yozuvchi, shoir yoki dramaturgdan shu janrlardagi asarlarni o'z tiliga ogirish ishi bilan shug'ullanuvchi ijodkorning farqi shundaki u tarjimon yani avtorning muddosini boshqa tilda qayta ifodalaydi, uning asarini qayta tiklaydi. Bunda esa tasvirdan tashqari, qiyos va tahlil ham ishtirok etadi. Ijtimoiy-siyosiy asarlar tarjimasidan farqi badiiy adabiyotning fan sohalaridan farqlanishiga oxshaydi.

Nazariy asoslar

Til darajasiga ko'ra so'zma-so'z tarjimaning turli turlari mavjud: 1) Tovush (fonetik) darajasida: so'zma-so'z tarjimaning bu turi "tarjimonning soxta do'stlari" deb ataladigan holatga olib keladi, ya'ni tovushi o'xshash, ammo ma'nosi boshqa bo'lgan so'zlar. Masalan: conductor — konduktor emas, balki dirijyor; herb — gerb emas, balki dorivor o'simlik; computer silicon chips — kompyuter silikon chiplari emas, balki kompyuterning kremniy chiplari. 2) Sintaktik darajada: manba tilining tuzilishini ko'chirib olish. Ba'zan tajribasiz tarjimon manba tilining ta'sirida qolib ketadi va "aniq tarjima qilish" uchun ma'noni so'zma-so'z berishga harakat qiladi, natijada o'z tilining so'z birikishi va gap tuzish qoidalarini buzadi. Ko'rib turganimizdek, ko'pincha badiiy tarjima majburiy ravishda so'zma-so'z ya'ni so'zdan-so'zga tarjima bo'lavermaydi, garchi u ko'pincha tarjimaning salbiy baholanishi bilan bog'liq bo'lsa ham. Ba'zan so'zma-so'z tarjima formal yoki grammatik tarjima deb ham ataladi, ammo ular aynan bir xil tushuncha emas. Biroq

ayrim hollarda tarjimaning u yoki bu darajasida soʻzma-soʻz tarjima zarur boʻladi. Xususan, atoqli otlar va geografik nomlarni berishda tarjimon usiz ish koʻra olmaydi masalan: Xabarov, Naxodka shuningdek, ayrim oʻzlashmalar ham shunday. Masalan, Red Guards — xunveybinlar iborasi soʻzma-soʻz tarjima hisoblanadi semantik darajada: bu ingliz tiliga xitoycha hong (qizil) va wei bing (gʻvardiya) soʻzlarining tarjimasidir.(1,23)

Maʼlumki badiiy asar barcha hollarda ham oʻz kitobxonlarini topavermaydi. U oʻzi manzur boladigan kitobxonlarini ,oʻquvchilarini topganiga qadar oradan uzoq vaqtlar oʻtishi ham mumkin. Biroq ana shunday jozibador qiziqish paydo boʻlishi uchun asar original obrazlar sissilasigagina emas , balki puxta ishlangan uslubiy sistemaga ham aloqador muayyan fazilatlarga ,estetik tuygʻu tugʻdirish qobiliyatiga ega boʻlmogʻi darkor.(2,19)

Xulosa

Xulosa qilib aytganda , ushbu maqolada tarjimada maʼnoni saqlash va obrazli ifodani yaratish masalalari kompleks tarzda koʻrib chiqildi. Tahlillar shuni koʻrsatadiki, tarjima jarayoni faqatgina leksik yoki grammatik muvofiqlikka erishish bilan cheklanmaydi, balki matnning kommunikativ qiymati, estetik taʼsiri va madaniy mazmunini ham qayta yaratishni talab qiladi. Maʼnoni aniq va toʻliq saqlash tarjimaning asosiy talabi boʻlsa-da, badiiy yoki publitsistik matnlarda obrazni yoʻqotmasdan ifodalash tarjimon mahoratining eng muhim koʻrsatkichlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zoya Proshina, Theory of translation, Vladivostok Far Eastern University Press, 2008.
2. Gʻaybulla Salamov , Tarjima tashvishlari, Gʻ. Gʻulomov nomidagi adabiyot va sanat nashriyoti , 1983.